

Zadruga.

List za zadružništvo in kmetijstvo.

Last in glasilo „Zadružne Zveze“ v Celju.

Izhaja vsakega 15. v mesecu. Stane na leto 4 K. Uredništvo in upravnštvo je v Celju, Schillerjeva cesta 3. Rokopis se ne vračajo. Naročnina se pošilja »Zadružni Zvezi« v Celju. Cene inseratom po dogovoru. Interurb. telefon št. 3. Poštnohran. račun št. 72.539. Ponatisi dovoljeni le z navedbo vira.

Vabilo na redni občni zbor Zadružne Zveze v Celju

registrovane zadruga z omejeno zavezo

v nedeljo, dne 14. julija 1918 ob 11. uri dopoldne v sejni dvorani Posojilnice v Celju (Nar. dom).

Dnevni red:

1. Pozdrav predsednika.
2. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega zbora.
3. Poročilo načelstva in nadzorstva o poslovanju v letu 1917.
4. Sklepanje o računskem zaključku za l. 1917 in o razdelitvi čistega dobička.
5. Določitev prispevkov za revizijo in v pomožni zaklad.
6. Volitve načelstva in nadzorstva.
7. Pristop »Zadružne Zveze« v Celju k »Centralni banki za obnovitev Primorja, družbi z omejeno zavezo.«
8. Razni predlogi in nasveti.

Opozarjamo na določbo § 29. zadružnih pravil, ki se glasi: »Vsak zadružnik ima pravico glasovati pri občnem zboru o vseh v § 28. navedenih točkah; vsak delež ima en glas; vendar ne sme imeti noben posamezni udeleženec občnega zbora več kakor sto glasov. Zadruga zastopa pri občnem zboru njen načelnik ali kak drug pooblaščenec, ki mora biti član dotične zadruga. Vsak pooblaščenec, bodisi načelnik, bodisi kak drug, se mora legitimirati s tozadevnim, v seji načelstva sklenjenim pravilnim pooblastilom ali pa z dotično deležno listino.«

Celje, dne 30. aprila 1917.

Zadružna Zveza v Celju

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Dr. A. Božič

predsednik.

Dr. Ernest Kalan

član načelstva.

Opozarjamo na članke o podpisovanju 8. vojnega posojila! Hranilnice in posojilnice, podpisujte 8. vojno posojilo le pri Zadružni Zvezi v Celju! Konec podpisovanja 3. julija 1918.

VIII. avstrijsko vojno posojilo.

Cenjene članice!

Osmič se obrača finančni minister do vseh narodov monarhije, da dajo državi potrebna denarna sredstva za uspešno nadaljevanje vojne do zmagovitega konca. Vabimo toraj uljudno vse svoje članice, da se v obilni meri udeležijo podpisovanja tudi 8. vojnega posojila.

VIII. vojno posojilo se izda v dveh oblikah, namreč kot

- I. štiridesetletno, davka prosto $5\frac{1}{2}\%$ amortizacijsko državno posojilo,
- II. davka proste $5\frac{1}{2}\%$ od 1. sept. 1923 polletno odpovedljive drž. zakladnice.

Za podpisovanje veljajo sledeča določila:

1. Subskripcijski kurz znaša za

$5\frac{1}{2}\%$ davka prosto **amortizacijsko državno posojilo** K 92.50, odštevši $\frac{1}{2}\%$ = K —50 bonifikacije za stranke, **K 92**— za vsakih K 100— nominale,

$5\frac{1}{2}\%$ **državne zakladnice** K 96.—, odštevši $\frac{1}{2}\%$ = K —50 bonifikacije za stranke, **K 95.50** za vsakih K 100— nominale.

2. Podpise do K 200— nominale je treba plačati takoj. Podpisi nad K 200— se ali plačajo takoj ali pa 10% nominalne vrednosti pri podpisu, 20% dne 29. julija 1918, 20% dne 28. avgusta 1918, 25% dne 28. septembra 1918 in ostanek dne 28. oktobra 1918.

3. Podpisovalna cena (štiridesetletnega) **amortizacijskega državnega posojila** se zniža vrhu tega za enomesečno obrestno bonifikacijo po 46 vinarjev na **K 91.54 za vsakih K 100— nominale**; povrh tega uživajo podpisovalci amortizacijskega državnega posojila in državnih zakladnic še to ugodnost, da se jim **izplača prvi, dne 1. septembra 1918 zapadli polmesečni kupon takoj pri obračunu za podpis**. Pač pa morajo podpisovalci $5\frac{1}{2}\%$ kuponske obresti od 1. junija 1918, s katerim dnevom so papirji obeh vrst posojila datirani, do dneva popolnega vplačila podpisovalne cene povrniti.

4. Amortizacijsko državno posojilo se bode v polni nominalni vrednosti vrnilo v letih 1924 do 1958 na ta način, da se bodo papirji v serijah po K 5.000.000 izžrebali in izplačali podpisovalcem; državne zakladnice so od 1. septembra 1923 naprej na pol leta in sicer vsakokrat 1. marca in 1. septembra na pol leta odpovedljiva; izplačajo se v polni imenski vrednosti.

5. Kuponi zapadejo vsako leto dne 1. marca in 1. septembra. Prvi 3 mesečni kupon od 1. junija do 31. avgusta 1918 se bode obračunil pri podpisu.

6. Ako se naštevajo vse poprej navedene podpisovalne, obrestne in izplačilne ugodnosti, se obrestuje amortizacijsko drž. posojilo po **7.36** ozir. **6.06% letno, državne zakladnice pa po **6.42% letno.****

7. **Oba papirja sta prosta rentnega davka, sta pupilarno varna in se ju lahko rabi za vojaške in službene kavcije ter po podpisni ceni za plačilo davka na vojne dobičke**, na kar zadruga v svrhu agitacije za podpisovanje posebej opozarjamo.

8. Iz prospekta je končno razvidno, da dovoljujeta Avstro-ogrška banka in vojnoposojilna blagajna na papirje oziroma načasne liste tega posojila kakor na druge vrednostne papirje, zastavljive pri obeh zavodih, ako se z zneskom dokazno vplača vojno posojilo, kredite pod posebno ugodnimi pogoji. Tozadevne nasvete in pojasnila radevolje daje podpisana Zveza.

Iz subskripcijskih določil se jasno vidi, da je podpis tudi 7. vojnega posojila izvrstna naložba denarja za zavode in posameznike.

Podpisovanje traja le od 28. maja do 2. julija 1918.

Za podpise 8. vojnega posojila vzamemo komade prejšnjih vojnih posojil v zameno.

Tozadevne pogoje v posebni okrožnici!

Izvršite vse podpise pri nas, domačem slov. denarnem zavodu.

V Celju, dne 1. junija 1917.

Zadružna Zveza v Celju.

Častitim načelstvom včlanjenih zadrug!

Prosimo Vas, da

1. čimpreje izročite vse podpise 8. vojnega posojila za **se**, svoje **vlagatelje** in svoje **člane le Zadrugni Zvezi v Celju**. Ako se držite discipline, bomo z lahkoto izkazali tudi tokrat izvanredno častno višino podpisov. Oziri na Vašo zadrugno organizacijo in okolščina, **da Vam da Zadrugna Zveza iste ugodnosti kakor vsaka banka**, naj Vas vodijo do tega, da podpisujete vojno posojilo le pri nas!

2. takoj poročate, koliko ste podpisali vojnega posojila **sami**, Vaši **vlagatelji in Vaši člani**. V vsoto Vaših podpisov spadajo tudi vsa **izplačila** hranilnih vlog za vojno posojilo, katero stranke podpišejo pri pošti ali pri drugih denarnih zavodih.

3. delujete vsi v svojem delokrogu za čim večjo udeležbo pri vojnem posojilu. **Ako želite predavanja za kako v ta namen sklicano zborovanje, smo Vam z govornikom radi na razpolago**. Dajemo tudi nasvete in pojasnila v vseh, vojnega posojila se tičečih zadevah.

V Celju, dne 1. junija 1918.

Zadrugna Zveza v Celju.

Zakaj je baš za kmeta koristno, če podpiše vojno posojilo?

To vprašanje se je v našem listu ob priliki razpisov vojnih posojil že v prejšnjih časih večkrat razmotrivalo. Vendar pa — tudi na nevarnost, da ponavljamo stare resnice! — čutimo potrebo ob priliki razpisanega 8. voj. posojila opozoriti osobito na nekaj zelo važnih stvari

Kaj bo kmetu, ko bo vojske konec, pač najbolj primanjkovalo? V prvi vrsti brezdomno živina. Ni dvoma, da si bo država tudi še nekaj let po končani vojni, kakor sedaj, lastila nadzorstvo nad nakupom in prodajo živine, in nedvomno je tudi, da bo pri državi z nakupom živine prišel najprej na svoj račun oni, ki bo imel v rokah čim največ vrednostnih papirjev od podpisanih vojnih posojil. Že to samo na sebi bi moralo naše kmete napeljati na to, da podpišejo sedaj čim največ 8. vojnega posojila.

Druga največja potrebščina za kmete po vojni bo — les. Les za popravila, za nove stavbe. Tisoči in stotisoči kmetovalcev bodo našli, ko se vrnejo, deloma svoje hiše, deloma svoja gospodarska poslopja v takem položaju, da bodo popravila, da, celo nove stavbe neobhodna potreba. Odkod pa les? Gozdovi so vsled potreb za vojno tako trpeli, da ni mogoče, da bi pred potekom mnogih let bilo računati na izdatne množine lesu za navedene potrebe. V od države postavljenih barakah pa leže ogromna bogastva lesu in brezdomno je, da bo dala država ta les v prvi vrsti kmetom na razpolago. In kdo bo tudi tu prvi prišel na račun pri nakupu? Kakor v prvem slučaju tisti, ki se bo imel

izkazati z večjo vsoto podpisanega vojnega posojila.

Kot vzgled naj zadostujeta samo ta dva slučaja, dasi bi jih lahko našli še več in enako važnih. Že iz teh dveh pa morajo kmetje presoditi, kje leži njihova korist.

Zatiranje trtne plesnobe ali oidija v letu 1918.

V zadnjih letih nam je trtna plesnoba ali oidij prizadajala po vinogradih toliko škode, da se je vinogradniki bolj boje kot peronospora ali paleža.

Ker prezimuje glivica, ki plesnobo povzroča, na trtnem lesu, bati se je, da nam bo tudi v tekočem letu škodo povzročala, posebno, ako bo poletje primerno vroče in vlažno.

Zato se moramo že sedaj proti bolezni oborožiti, da jo lahko z vso močjo zatiramo.

Ker nam vsled vojnih razmer primanjkuje najbolj izdatnega sredstva proti oidiju, to je čistega, fino zmletga žvepla, seči moramo po nadomestilih, ki so se pri nas in drugod izkusila in najbolj obnesla.

Taka nadomestna sredstva za žveplo so sledeča:

1. Natrijev tiosulfat ali salojidin se je že lani pri nas rabil, in sicer z bolj ali manj ugodnim uspehom.

Vsekako ima salojidin le pomen kot bolezen odvratajoče, ne pa kot bolezen ozdravljajoče sredstvo

Ker je njegova raba enostavna in ker je poceni, priporočam, da se ga vinogradniki tudi v tekočem letu poslužujejo. Rabi se na naslednji način:

Takoj, ko se pripravi galico za škropljenje trt proti peronospori in ko se je pridejalo toliko apna da v škropilno zmes pomočen, bel, fenolftaleinov popir močno pordeči, se raztopi v škropilni zmesi še po en kilogram salojidina na vsak hektoliter tekočine. Lani priporočen dodatek pol kg salojidina na hl galicnoapnene tekočine se je izkazal kot premalo učinkujoč.

Pri vsakem škropljenju trt je s to tekočino ne samo listje, ampak tudi grozdje dobro poškropiti. Velika napaka je, da se tekočina grozdnih jagod, kadar se njih površje prevleče z mastno, voščeno plastjo, le malo prime. Zato škropljenje grozdja s salojidinom proti oidiju ne bo vselej zadostovalo in se moramo poprijeti tudi še drugih sredstev.

2. Sivo žveplo. Drugo sredstvo je sivo žveplo. To je siv prah, ki odpade pri čiščenju svetilnega plina. Sredstvo vsebuje do 40% čistega žvepla, diši pa po žveplovem vodiku in po katranu, zato se ga ne sme prepozno rabiti, ker bi sicer, ako bi prišlo z grozdom v mošt, dalo vinu lahko neprijeten priokus.

Vsled žvepla, ki se nahaja v tem prahu, učinkuje sivo žveplo proti oidiju podobno, le manj močno, kot čisto žveplo in se ga tudi na enak način rabi.

Trtni zarod, ozir. grozdje se ž njim vsaj trikrat v poletnem času ob lepem, solnčnem in vročem vremenu dobro, ampak le na tenko, popraši. Vendar se ga ne sme rabiti pozneje, kot kvečjemu še v začetku avgusta, da ne pride z grozdom v mošt. Sivo žveplo se rabi kot plesnobo preprečujoče ali kot njo zatirajoče sredstvo. Dobiva se v popirnatih vrečah po 50 kg in se mora hraniti na suhem.

3. Kalijev hipermanganat je pri nas že znana, v vodi se v vijoličasto tekočino topeča sol. Kalijev hipermanganat je hud strup za glivice in zato tudi oidij na grozdju močno zatira. Njegova velika napaka pa je, da se na zraku hitro razkaja in zato le kratek čas učinkuje.

Zato se ne more rabiti kot bolezen odvrčajoče, temveč le kot bolezen zdraveče sredstvo, to se pravi da se ž njim skuša že plesnivo grozdje ozdraviti, ne pa razvoj plesnobe na grozdju preprečiti.

Takoj, ko zapazimo prvo sled plesnobe v vinogradu, moramo hitro seči po tem sredstvu.

V sto litrih vode raztopimo 150 g hipermanganata in 2 kg ugašenega apna. S to tekočino vse grozdje tako močno poškropimo, da od njega kar kaplja.

Po preteku enega tedna škropljenje še enkrat ponovimo.

Na malo plesnivih jagodah se tekočina precej dobro prime in napravi na njih škrlup, pod katerim se plesnoba zaduši in izgine. Če pa prvo priliko zamudimo in se je bolezen že močno razpasla, je učinek hipermanganata že manj zanesljiv. Močno plesnivo grozdje se ne da z nobenim sredstvom več ozdraviti.

Kako bomo tedaj trtno plesnobo v letošnjem letu

zatirali?

1. Pri vsakem škropljenju trt z galico raztopimo za apnom v škropilni tekočini še po 1 kg salojidina. S to tekočino bomo ne samo listje, temveč tudi grozdje dobro poškropili.

2. Kratko pred cvetenjem, kmalu potem ko trta odcvete in pozneje še sredi julija, bomo vse grozdje ob lepem, solnčnem vremenu požveplali s sivim žveplom.

3. Če se bo vkljub temu še bolezen prikazala bomo žveplanje takoj ponovili, ne pa kesneje kot do začetka avgusta.

4. Poleg tega, ali pa če se bo bolezen šele kesneje kot v začetku avgusta prikazala, bomo takoj vse grozdje dobro poškropili z raztopino 150 g kalijevega hipermanganata in pa 2 kg ugašenega apna na 100 l vode in bomo po preteku enega tedna to škropljenje še enkrat ponovili.

Na ta način se tudi v letošnjem letu lahko plesnobe ubranimo.

B. Skalicky.

Pravni kotichek.

Kdor prevzame kako podjetje z aktivni in pasivi vred, proti njemu imajo upniki prejšnjega lastnika podjetja iz naslova prevzetja dolga neposredno tožbeno pravo. (Razglas najv. sod. z dne 24. apr. 1917.)

*

Če kako posestvo preide v soposest večih lastnikov, jamčijo vsi nerazdelno za na posestvu vknjiženo hipoteko. (Razsodba najv. sod. dne 9. nov. 1915.)

*

Če je nastala škoda po požarju, katerega bližnji vzrok se ne da dognati, v kakem od sovražnika zasedenem kraju, še to ni vzrok za zavarovalnico, da ne izplača odškodnine. Dokaz, da je škoda povzročena po vojni, mora doprinesiti zavarovalnica; zavarovani stranki takega dokaza ni treba doprinesati. (Razsodba najv. sod. z dne 24. apr. 1917.)

*

Važnost gospodinskih zapiskov za davčno odmero. Upravno sodišče je 29. marca t. l. na pritožbo neke gospe razsodilo, da je davčna oblast dolžna upoštevati strankine gospodinske zapiske glede višine dohodkov in izdatkov pri odmeri dohodninskega davka. Šlo se je za slučaj, v katerem je stranka fatirala svoj letni dohodek na 2.097 K (864 K pokojnine, 405 K dohodka od kapitala in 828 K raznih dohodkov). V potrdilo svoje navedbe je ponudila vpogled v svoje gospodinske zapiske. Davčna oblast pa je cenila njene dohodke na 4000 K; prizivna komisija za dohodninski davek je znižala na 3000 K. Stranka se je pritožila na upravno sodišče, ki je prizivu ugodilo in razveljavilo ukrep navedenih davčnih oblasti zaradi poma-

kljivega postopanja. V razsodbi se povdarja, da davčna oblast ni smela iti preko ponujenega vpogleda v gospodinjske zapiske na dnevni red.

Zadružne in gospodarske novice.

Nazadovanje lanarstva v Avstriji. Nekoč je bilo pridelovanje lanu v Avstriji, tudi pri nas na Slovenskem, zelo razvito. V zadnjih desetletjih pa je ta panoga gospodarstva začela propadati, ker so se uvažale iz drugih držav ogromne množine lanu in izdelkov iz lanu po takih cenah, da se pri nas pridelovanje ni več izplačalo. Še bolj je pa pridelovanje lanu padlo med vojno, vključ temu, da od zunaj ni bilo več dovoza, torej brez dvoma v prvi vrsti vsled pomanjkanja delavnih moči. Vsled tega pa je nastalo tudi občutno pomanjkanje blaga za obleke — in ponekod so si kmetje za svojo potrebo zopet začeli pridelovati lan. Zanimiva je vsekakor statistika glede pridelka lanu v Avstriji od l. 1905 do l. 1916. Pridelalo se je v celi tostranski državni polovici:

	semen	vlaknen
	q	
1905	347.994	558.496
1906	349.396	581.236
1907	314.680	463.428
1908	236.688	336.140
1909	216.430	309.065
1910	168.515	227.664
1911	177.006	211.584
1912	165.235	233.752
1913	154.532	222.609
1914	160.667	225.983
1915	94.331	130.554
1916	85.286	114.332

L. 1906 je n. pr. cela z lanom nasajena površina samo na Češkem znašala še 22.000 ha, l. 1916 pa v celi Avstriji še samo 19.745 ha.

Da so — kakor v mnogih drugih slučajih — tudi uradno določene najvišje cene v Avstriji v primeri s cenami na Ogrskem naše producente odvrnile od nasajenja lanu, je razumljivo, če pogledamo sledeče številke:

Avstrija		Ogrska	
cene za q		cene za q	
prima lan	K 220'—	1. kvaliteta	K 350'—
1. kvaliteta	» 200'—	2. »	» 325'—
2. »	» 180'—	3. »	» 265'—
3. »	» 160'—	4. »	» 230'—

Min. odredba z dne 14. dec. 1917 je cene sicer nekoliko zboljšala, vendar pa še ni dosežena enakost z Ogrsko:

	Najmanj	za q	Največ
1. kvaliteta	K 301'—		K 330'—
2. »	» 251'—		» 300'—
3. »	» 200'—		» 250'—

Če vzamemo povprečno ceno, smo še vedno za K 20'55 na slabšem napram Ogrski (pri 1 q).

Če pomislimo, kako izredno ugodne so pri nas podnebne in zemeljske razmere za nasad lanu, če se nadalje spomnimo, kako izvanredno fine in trpežne tkanine in perila so stare naše gospodinje izdelovale iz lanu, se pač lahko za glavo primemo, zakaj ne gijimo te panoge gospodarstva danes v neprimerno večjem obsegu.

Iz statistike za l. 1913 razvidimo, da se je takrat pridelalo še 222.609 q lanenega vlakna. Uvoz je znašal 396.777 q, torej celotna poraba 619.386 q; naš pridelek v l. 1916 pa samo 114.332 q, torej primanjkljaja za lastno potrebo 505.654 q. Velikanski deficit, ki sam govori cele knjige.

Sicer pa bo pomanjkanje platna, vrvi itd. kmete samo prisililo, da bodo zopet v veliko večji meri začeli nasajati to prekornostno rastlino.

Obligacije 8. vojnega posojila se bodo sprejele namesto gotovega denarja pri prodaji vojaškega blaga pri demobilizaciji. Pri demobilizaciji t. j. po končani vojni prodajali bodeta obe državi monarhije ono blago vojne uprave, katerega se ne bode več potrebovalo za vojne namene. Prodajala se bode med drugimi: tovorna, vprežna in domača živina, vozila vseh vrst, kakor vozovi, sani, kola, čolni, kolesa, avtomobili, material za vojne železnice z lokomotivami in vozovi, vprežna in ježna oprava, poljedelski stroji, in tako orodje in posode, industrijalni stroji, žage, pumpe, žrjavi, hišna in kuhinjska oprava, sukno, ogrinjala, šotori, tkanino, vrvi, jermenovje, pasovi, les, kovine, žice, pločevina, živila in surovine vsake vrste. To so reči, katere bode širši krog ljudstva, posebno poljedelstvo nujno potrebovalo in katerih takoj po sklepu miru po drugem potu ali sploh ne bode mogoče dobiti ali pa le za drag denar. C. kr. finančno ministerstvo je objavilo, da se bodo pri prodaji in licitaciji takih reči, ki se bodo vršile po končani vojni v Avstriji, sprejemale obligacije 8. vojnega posojila in sicer ne samo zadolžnice, ampak tudi državne zakladnice namesto gotovega denarja v plačilo. Zračunala se bode cena, po kateri se je vojno posojilo podpisalo in se bode pri tem posebno oziralo na one, ki bodo z obligacijami 8. vojnega posojila plačali.

Vojaške oprostitive — za kmetovalce. Domo-branski minister Czapp je izjavil, da bo osobje za mlatilnice tudi letos, kakor lani, generalno oproščeno vojaške službe. Tudi je obljubil minister čim največje upoštevane prošnje za oprostitive kmetovalcev ob času žetve.

O prometu s senom in slamo je izšla hvala Bogu zopet nova naredba, kakor po navadi vse naredbe, izredno dolga pomorska kača. Na nekatere po-

drobnosti odredbe se še povrnemo. Za danes posnamemo, da bo v bodoče urad za ljudsko prehrano odmeril, koliko imajo posamezne kronovine sena in slame oddati. Namestnike morajo izdelati razdelitev na politične okraje do 20. tm., okr. glavarstva razdelitev na občine do 5. jul., občine pa razdelitev na posamezna gosp. darstva do 15. jul.

Kose in srpi — pod zaporo. V smislu min. naredb je pošiljanje kos in srpov podvrženo transportnemu dovoljenju, katero sme izdati samo gospodarska zveza izdelovalcev kos in srpov v Kirchdoru na Zgor. Avstrijskem.

Vpliv umetnih gnojil. Na Nemškem zemlja ni tako rodovitna ko na Ogrskem. Vendar pa zraste v Nemčiji povprečno 22 q pšenice na 1 ha, na Ogrskem pa 14 q. Zakaj? Na Ogrskem se porabi za 1 km² obdelane zemlje 114 kg umetnih gnojil, v Nemčiji pa 1.529 kg.

Par volov za 19.000 K je prodal Bogdan Krešič iz Sušnjara na Hrvaškem na sejmu v Belovaru. Vola sta tehtala 1910 kg.

Nove bankovce po 5 kron namerava izdati avstro-ogrska banka.

Južna železnica izkazuje v bilanci za l. 1917 13.307.800 K izgube (za 7.410.368 K več nego l. 1916) vkljub velikanskemu narastku obratnih prejemkov (za 53'1 mil. K več nego l. 1916). Obratni stroški so bili lani za 53'4 mil. K večji nego l. 1916.

70 let — kmečke svobode. Letos mine 70 let, kar so bili odpravljeni zadnji sledovi kmečke sužnosti. Najhujši časi kmeškega tlačanstva so minuli že za cesarja Jožefa II. Toda še vedno kmet ni bil popolnoma prost, še vedno ni bil popolnoma svoboden gospodar svoje zemlje. Dne 31. avg. 1848 je pa sklenil avstrijsk. državni zbor, da se odpravi kmeška podložnost. Dne 7. sept. je bil sklep izročen takrat 18-letnemu vladarju Francu Jožefu I v potrjenje. Še isti dan je cesar novo postavo podpisal. Med kmečkim ljudstvom je zavladalo nepopisno veselje.

Prvi je sprožil tozadevni predlog mlad 24-letni poslanec iz Moravske, Hans Kudlich, ki je nedavno v visoki starosti v Ameriki umrl. Bil je sanjač, ki ni vedel predlogu dati prave oblike. Šele drugi poslanci, kakor Lasser, posebno pa Slovenci dr. Kavčič, Doljak, Dominkuš, Černe in Gorjup so spravili predlog tako daleč, da je v konkretni obliki postal postava.

Velik boj se je vnel v zbornici tudi pri vprašanju: ali se ima plačati za odpravo robote kakšna odškodnina? Proti odškodnini so odločno nastopili Slovenci dr. Kavčič, Černe in drugi; končno je bila s 174 proti 144 glasovom sprejeta točka, da se ima za nekatere odpravljene dolžnosti plačati odškodnina.

Kmetje slavijo torej letos svoj jubilej. V kakih razmerah in s kakšnimi občutki — o tem je škoda izgubiti vsako besedo.

Promet z nadomestnimi živili je z odredbo urada za ljudsko prehrano z dne 31. marca 1918, stopivšega v veljavo s 15. majem t. l., na novo urejen. Produkcija in prodaja takih živil je podvržena oblastveni kontroli, da se onemogoči oškodovanje občinstva z nadomestnimi živili brez vrednosti. Izvzeta so vsa nadomestna živila, ki so bila že pred vojno v prometu (n. pr. kavni surrogati). Pogoji za dopuščanje kakega nadomestnega živila v promet je primerna cena. (Baš ko gre list v tisk, izvemo, da je z novo naredbo od 9. tm. navedena naredba že zopet deloma razveljavljena. V Avstriji pač naredba podi naredbo).

Dolg avstrijske in ogrske državne polovice pri državni banki. Dolg avstrijske državne polovice pri tem zavodu znašal koncem jun. 1914 2.608 mil. K, koncem jun. 1915 3.662'8 mil. K, koncem dec. 1915 3.954 mil. K, koncem jun. 1916 6.425 mil. K, koncem dec. 8.195 mil. K, koncem jun. 1917 10.244 mil. K, danes znaša dolg 15 milijard K. V l. 1917 je torej narasel dolg za 5 milijard kron. Dolg ogrske državne polovice znaša komaj polovico te svote, namreč krog 7 milijard kron. Skupni dolg znaša 22 milijard kron.

Dvestoletnica bankovcev. L. 1718 je francoski kralj dovolil John Law-u, rojenemu Škotu in zaupniku regenta na francoskem dvoru, da je svojo l. 1716 ustanovljeno privatno banko premenil v državno banko, in še isto leto je Law izdal nešteto število bankovcev. Dvesto let je torej minilo, kar je bankovec prvokrat od vlade kot državni papir in kot splošno veljavno plačilno sredstvo uveden in je začel igrati v narodno-gospodarskem življenju odločilno vlogo. Navado, namesto z gotovino plačati s pismeno plačilno obvezo, z neke vrste depozitno listino, najdemo že poprej na Angleškem in Švedskem, še poprej tudi v Genovi, Benetkah in Amsterdamu. Toda take listine so bile v navadi samo v trgovskih in finančnih krogih, med ljudstvo sploh niso prišle.

Ko je Law l. 1718 uvedel bankovce, je bilo ljudstvo v Parizu kakor noro, skoro nihče ni več hotel kovinskega denarja. Vsakdo je dajal kovinski denar za bankovce. Toda kmalu so se začela tla narodnega gospodarstva pod ogromno težo bankovcev majati, zakaj bilo jih je toliko, da bi jih nobena država sveta ne mogla odkupiti. Nekega dne je prišel polom: kurz papirjev je padel na polovico — bankerot je bil neizogiben. »Kraljevska banka« je morala izjaviti, je insolventna. Nekega dne v dec. 1720 je Law pod tujim imenom moral zbežati iz Pariza in je par let nato umrl v Benetkah kot revež.

Lawove finančne operacije so takrat razburile ves svet. Vendar pa so polagoma tudi druge evropske države začele uvajati bankovce. Seveda so se iz Lawovega slučaja toliko naučile, da jih niso izdajale v prevelikih množinah. Izkazalo se je, da izdaja bankovcev v predpisanih mejah tvori najprimernejše nadomestilo

za kovinski denar. Tekom časa je bankovec našel pot v vse civilizirane dežele sveta. Angleška banka izdaja bankovce do 20.000 funtov šterlingov (t. j. približno 25.000 K), ki pa sicer niso državni papir in veljajo samo v Angliji in Walesu kot plačilno sredstvo, na Irskem in Škotskem pa ne. Največji avstrijski bankovec ja danes tisočkronski, najmanjši enokronski.

Da je danes v Avstriji izdanih bankovcev veliko več nego bi smelo biti, smo že parkrat omenili. Kam to vede, nam kaže uvodoma omenjeni slučaj na Francoskem. Zgodovina se ponavlja.

Brezobrestna posojila za obnovitev vinogradov je dobilo v osemdesetih letih minolega stoletja tudi mnogo naših vinogradnikov. Ta posojila sta dali skupno država in dežela. Z ozirom na sedanji ugodni gmotni položaj vinogradnikov vsled izredno visokih cen vina se čuti štajerski deželni odbor dolžnega, pozivati vinogradnike, naj ta posojila sedaj odplačajo, in pravi popolnoma pravilno: »Četudi je povrnitev brezobrestnih posojil postavno urejena in se torej nikdo ne more prisiliti, da vrne denar pred pretekom določenega časa, naj blagovolijo posojilojemalci vendar pomisliti, da dobrim dobičkanosnim letinom slede navadno slabe, brez dohodkov; sploh pa je pričakovati po vojski gospodarsko najhujših časov. Plačila, ki bi se sedaj lahko poravnala, prizadevala bodo pozneje največje težkoče.

Zanimive številke o podraženju raznih potrebščin so prinesle nedavne »Vinkovačke novine« (ki izhajajo v Vinkovcih na Hrvaškem).

Vrsta blaga	cena l. 1914	cena l. 1918	dražje
mleko	K 0'20	K 1'60	800 %
kravji sir (1 kg)	» 0'80	» 4'—	500 %
maslo (1 kg)	» 2'40	» 36'—	1500 %
jajca (5 kom.)	» 0'20	» 2'—	1090 %
fižol (1 l)	» 0'16	» 4'—	2500 %
piščanci (1 par)	» 2'50	» 80'—	4000 %
goske (1 par)	» 4'—	» 110'—	3750 %
govedina (1 kg)	» 1'20	» 14'—	1166 %
slanina (1 kg)	» 1'60	» 24'—	1500 %
mast (1 kg)	» 2'—	» 30'—	1500 %
šibice (1 škatlja)	» 0'02	» 0'24	1200 %
petrolej (1 l)	» 0'40	» 15'—	2750 %
cikorija (1/6 kg)	» 0'16	» 4'—	2500 %
belo platno (1m)	» 1'—	» 35'—	3500 %
čevlji	» 20'—	» 300'—	1500 %

Podraženje torej znaša 500 — 5000 %. Pri nas razmere gotovo niso boljše, če ne slabše.

Promet s svežim sadjem l. 1918. V smislu min. naredbe z dne 12. maja t. l. je dovoljeno pošiljanje svežega sadja po železnici brez transportnega dovoljenja le v množinah izpod 50 kg. Za pošiljanje večjih množin je prositi za transportno dovoljenje pri »Deželni poslovavnici za sadje in sočivje«. Od 1. okt. naprej je potrebno transportno dovoljenje za vsako množino sadja, ki se hoče oddati po železnici. — Kazni do 20.000 K ali zapor do 6 mesecev.

Kupon in talon. Vrednostni papirji (obligacije, zadolžnice, zakladnice, delnice itd.) neso obresti. Večina teh vrednostnih papirjev se ne glasi na ime lastnika, kakor n. pr. hranilne knjižice, ki so končno tudi neke vrste vrednostni papir. Obresti od hranilne vloge more le tisti dvigniti, ki predloži hranilnično knjižico. Vrednostni papirji, ki se ne glase na ime lastnika, ampak so last tistega, ki jih ima v rokah, se seveda tudi obrestujejo, a njih obresti se dobe na posebno nakaznico. Vsak tak vrednostni papir je združen s posebnim listom, na katerem je tiskanih zaporedno več takih nakaznic. Na vsaki posamezni nakaznici je tiskano, kdaj zapade ta v plačilo. Zapadlo nakaznico odreže in jo nesi v poljubno banko ali pa tudi v kako posojilnico, ki se v teh rečeh spozna, in ona ti plača zapadle obresti, ne da te vpraša, odkod imaš to nakaznico. Taka nakaznica je torej odrezek od lista, na katerem je tiskanih več še ne zapadlih nakaznic. Slovenski bi torej tako nakaznico lahko imenovali odrezek. V trgovskem prometu se je pa za tako nakaznico splošno udomačil izraz »kupon«, ki je francoska beseda in je izpeljana od glagola »rezati«. Odrezki pri vrednostnih papirjih, ki so nakazila na obresti zapadejo vsakega pol leta ali vsako leto eden. Končno se porabi za dviganje obresti vse »kupone« in zato je na koncu kuponske pole tiskana nakaznica za novo kuponsko polo. Ta nakaznica, na podlagi katere ti priskrbe v vsaki banki novo kuponsko polo, se pa imenuje »talon«. Mnogo naših ljudi ima sedaj v rokah kak vrednostni papir, in sicer največ od zadolžnic in zakladnih listov vojnega posojila. Tisti, ki so podpisali vojno posojilo potom kakéga poštnega urada pri poštni hranilnici in niso izrecno zahtevali izročitev obligacije, jim jo hranijo v poštno-hranilnem uradu na Dunaju ter so dobili v roke »rentno knjižico«. V rentni knjižici je tiskano neko pojasnilo, v katerem je govor o kuponih. Ker jih pa veliko ne ve, kaj je to, naj jim to pojasnilo služi v odgovor. Kupon ostane veljaven tri leta od dneva, ko zapade v plačilo.

Blagovni promet Zadružne Zveze v Celju.

Tiskovine za računske zaključke.

Opozarjamo, da imamo v zalogi inventurne izvečke iz glavnih knjig z naslovnimi ovitki, dalje računske zaključke za posojilnice in mlekarne. Članicam priporočamo, da naročajo pri nas tisek računskih zaključkov; iste pri tem lahko obenem pregledamo. Dalje imamo v zalogi tiskovine za glavne knjige hranilnih vlog in posojil, blagajniške dnevnike, opravilne zapisnike, izkaze o rentnini in neposrednih pristojbinah zapisnike za seje načelstva, nadzorstva in občne zore (zaradi velike zaloge oddajamo te zapisnike zelo po ceni), opomine za obresti in podaljšanje posojil ter vse za posojilniško poslovanje potrebne knjige in

tiskovine. Kdor kaj potrebuje, naj hitro naroči, da dobi še svoje tiskovine po primerni ceni. Cene tiskovinam vsled hudega draženja papirja in tiskarniškega dela skokoma rastejo.

Žlindra

za pomladansko gnojenje je že vsa oddana.

Kose

7 in 8 pesti bomo imeli od maja naprej v zalogi. Ker pridejo jako poceni, prosimo takojšnjih naročil. Zloženo bodo v zaboje po 100 komadov.

Vabilo na

redni občni zbor

Učiteljske gospodarske in kreditne zadruga v Celju, registrirane zadruga z omejeno zavezo.

ki se vrši v soboto, 15. dne junija 1918 ob 3. uri popoldne v zadrugi pisarni v Celju-Breg št. 26.

Dnevni red: 1. Poročilo načelstva o poslovanju zadruga v l. 1917. — 2. Poročilo nadzorstva. — 3. Odobrenje letnega računa. — 4. Slučajnosti.

Vabilo na

občni zbor

Hranilnice in posojilnice pri Mariji Snežni,

registrirane zadruga z neomejeno zavezo

ki se vrši v četrtek dne 20. junija 1918 ob pol 2. uri popoldne v uradnem prostoru s sledečim vspešdom:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobrenje računskega zaključka za l. 1917 in nasveti o uporabi čistega dobička.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.

Vabilo na

občni zbor

Hranilnice in posojilnice Železniki,

registrirane zadruga z neomejeno zavezo

ki se vrši dne 26. maja 1918 ob 3. uri popoldan v pisarni št. 22.

Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. — 2. Odobrenje računov za l. 1917. — 3. Slučajnosti. Železniki, dne 14. maja 1918,

Jos. Globočnik.

A. Hafner.

Odgovorni urednik Janko Lešničar. — Izdaja »Zadruga Zveza« v Celju. — Tiska Zvezna tiskarna v Celju

Vabilo na

občni zbor

Kmečke hranilnice in posojilnice v Loki pri Zid. mostu,

registrirane zadruga z neomejeno zavezo

ki se vrši v nedeljo dne 15. julija 1918 v uradnih prostorih v Loki št. 4. ob 3. uri popoldne.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva.
2. Odobrenje rač. zaključka za leto 1916 in 1917.
3. Sklepanje o razdružitvi zadruga.
4. Volitev likvidatorjev.
5. Slučajnosti.

Ako ni zastopanih na tem občnem zboru 68 deležev, vrši se čez 3 tedne, to je dne 4. avgusta 1918 v smislu pravil drug občni zbor, ki veljavno sklepa brez ozira na zastopane deleže.

Loka, dne 9. junija 1918.

Franc Rašek.

Martin Zupančič.

Član načelstva.

Načelnik.

Vabilo na

občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Gornji Polskavi,

ki se vrši v nedeljo dne 30. junija ob 9. uri dopoldne v posojilnični pisarni s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobritev računskega zaključka za l. 1917.
3. Volitev načelstva in nadzorstva.
4. Slučajnosti.

V Gornji Polskavi, dne 9. junija 1918.

Načelstvo.

Vabilo na

občni zbor

Hranilnice in posojilnice v Sv. Martinu,

registrirane zadruga z neomejeno zavezo

ki se vrši dne 16. junija 1918 ob 9. uri predpoldan s sledečim vspešdom:

1. Poročilo načelstva in nadzorstva.
2. Odobrenje letnega računa.
3. Volitev nadzorstva.
4. Nasveti in slučajnosti.

Ako bi ne bilo dovoljno število zadrušnikov navzočih, se vrši v smislu § 35 zadrugnih pravil drugi občni zbor 8 dni pozneje z istim dnevnim redom ob istem času.

Odbor.